

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-05-14

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Utökat elektroniskt informationsutbyte

Enligt en lagrådsremiss den 24 april 2008 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
3. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet,
4. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
5. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
6. lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
7. lag om ändring i lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration,
8. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rådmannen Gunilla Robertsson och ämnesrådet Eva Lenberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås lagändringar som medför bl.a. att det blir möjligt att utöka det elektroniska informationsutbytet mellan vissa myndigheter. Förslagen syftar till att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet, öka effektiviteten vid myndigheterna samt förbättra servicen i förhållande till enskilda.

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

7 kap. 14 §

I paragrafens andra stycke föreskrivs att sekretess gäller i verksamhet för kontroll över utlänningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Motsvarande sekretess föreslås gälla i verksamhet som avser förande av eller uttag ur Migrationsverkets verksamhetsregister. Avsikten är enligt lagrådsremissen att Försäkringskassan genom föreskrifter i förordning ska ges direktåtkomst till uppgifter i detta register.

I lagrådsremissen diskuteras frågan vilken betydelse tillägget får för ett annat förslag som också läggs fram i remissen och som gäller införandet av en ny paragraf i 13 kap. om överföring av sekretess. Den nya bestämmelsen, 3 a §, innebär att om en myndighet har tillgång till en annan myndighets upptagning för automatiserad behandling och om uppgifter i den upptagningen omfattas av sekretess hos den utlämnande myndigheten, så överförs sekretessen till den mottagande myndigheten. Till skillnad mot förslaget till tillägg i 7 kap. 14 § andra stycket är bestämmelsen i 3 a § inte begränsad till uppgifter hos en viss utpekad myndighet. I lagrådsremissen görs bedömningen att bestämmelsen i 13 kap. 3 a § inte kommer att få

någon betydelse, om utredningens förslag till en ny kompletterande bestämmelse i 7 kap. 14 § genomförs.

De skäl som anförs i lagrådsremissen för tillägget i 7 kap. 14 § andra stycket hänför sig, trots lagförslagets generella utformning, enbart till sekretess i Försäkringskassans verksamhet. Det sägs i remissen att man med dagens teknik kan utforma system som innebär att det vid direktåtkomst bara är möjligt för handläggarna att söka på uppgifter om en viss person om den personen är aktuell i den verksamhet där direktåtkomst tillåts. Om en sådan teknisk begränsning görs, kommer enligt remissen uppgifter som inte behövs i Försäkringskassans registreringsverksamhet inte heller att vara tekniskt tillgängliga i den verksamheten. Uppgifterna kan dock vara tekniskt tillgängliga i den del av kassans verksamhet som hanterar de rent tekniska aspekterna på direktåtkomsten. I sådana fall, sägs det vidare, räcker det sekretesskydd som följer av den föreslagna nya 13 kap. 3 a §. I remissen sägs att den av utredningen föreslagna ändringen i 7 kap. 14 § andra stycket bör genomföras för det fall det skulle visa sig att det uppstår svårigheter att åstadkomma en sådan teknisk begränsning, dvs. att spärra uppgifter som handläggarna inte behöver ha tillgång till.

Det uppgivna skälet för lagförslaget kan uppfattas så att sekretesskydd inte längre kommer att behövas enligt tillägget i 7 kap. 14 § andra stycket den dag som Försäkringskassan åstadkommer den eftersträvade tekniska begränsningen. Man skulle då i stället kunna falla tillbaka på den föreslagna nya 13 kap. 3 a §. Det föreslagna tillägget får med andra ord endast en tidsbegränsad betydelse.

Skälet för det framlagda lagförslaget tar sikte endast på förhållandena hos Försäkringskassan och grundas på att det kan visa sig uppstå svårigheter att hos Försäkringskassan åstadkomma den

önskade tekniska begränsningen. Förslaget motiveras således med att man vill kunna införa en rätt för kassan till direktåtkomst, trots att kassan inte kan begränsa möjligheten för en enskild handläggare att söka på uppgifter om en viss person som handläggaren inte bör ha tillgång till.

Sekretesskyddet hos Försäkringskassan blir starkt med tillägget i 7 kap. 14 § andra stycket. En rätt till direktåtkomst innan de tekniska begränsningarna genomförts innebär dock att sekretesskyddade uppgifter blir åtkomliga för en vid krets av tjänstemän hos Försäkringskassan, även om kassan enligt 31 § personuppgiftslagen (1998:204) tilldelar endast vissa handläggare hos kassan behörighet att använda direktåtkomsten. Att ett större antal tjänstemän har möjlighet att skaffa sig kunskap om integritetskänsliga uppgifter kan vara till men för den som uppgifterna rör. Även om tjänstemännen har tystnadsplikt, ökar risken för obehörig vidare spridning.

Mot bakgrund av det som nu sagts anser Lagrådet att Försäkringskassan inte bör kunna medges direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister förrän de tekniska begränsningarna är genomförda. Om direktåtkomst medges först efter det att erforderliga tekniska begränsningar genomförts, finns det inte något behov av det föreslagna tillägget i 7 kap. 14 § andra stycket. Tillräckligt sekretesskydd kan då beredas med stöd av den föreslagna 13 kap. 3 a §.

Sammanfattningsvis anser Lagrådet att den enskildes intresse av integritetsskydd väger över Försäkringskassans intresse av att få direkt åtkomst innan erforderliga tekniska begränsningar införts. Enligt Lagrådets mening bör därför det föreslagna tillägget i 7 kap. 14 § andra stycket inte införas. Ges Försäkringskassan tillgång till uppgifter från Migrationsverket kommer sekretess för uppgifterna att

bli föremål för en reglering enligt såväl 13 kap. 3 a § och 7 kap. 14 § andra stycket. Detta bör undvikas.

13 kap. 3 a §

Paragrafen är ny. Förslaget innebär, som redan framgått, att det i 13 kap. förs in ytterligare en bestämmelse om överföring av sekretess från en myndighet till en annan.

För att det tydligare ska framgå att den överförda sekretessen gäller endast sådana uppgifter som är tillgängliga hos myndigheten genom uppkoppling där föreslår Lagrådet att paragrafen ges följande lydelse:

Om en myndighet har elektronisk tillgång till en annan myndighets upptagning för automatiserad behandling och om uppgift i denna upptagning är sekretessbelagd hos den andra myndigheten, gäller sekretessen också hos den mottagande myndigheten.

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen

17 kap. 3 §

I paragrafen, som är ny, föreskrivs i första stycket första meningen att Försäkringskassan har rätt att ta del av uppgifter om enskilda hos Migrationsverket. Enligt andra stycket meddelar regeringen ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt första stycket.

Försäkringskassans rätt att ta del av uppgifter har i lagförslaget givits en mycket vid omfattning. Visserligen framgår det av lagrådsremissen att regeringen avser att meddela föreskrifter om begränsningar i fråga om Försäkringskassans direktåtkomst. Det synes

däremot oklart vad som i övrigt avses gälla i fråga om kassans rätt att ta del av uppgifter hos Migrationsverket, t.ex. per telefon eller brev. Inte minst mot bakgrund av att Migrationsverkets verksamhetsregister kan innehålla mycket integritetskänsliga uppgifter bör frågan uppmärksammas under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.